

Er anders uitzien dan je ouders

“Mahaaaam...ik wil óók lang haar!”

“Ik wil niet zwart zijn. En ik wil lange haren hebben, net als jij.” Onze dochter Vera (5) zit een beetje te pruilen op de achterbank van onze huurauto in la Palma. Opeens. Ik weet dat ze – net als vele meisjes van haar leeftijd - graag op Elsa uit ‘Frozen’ wil lijken, maar tot nu toe ging dat prima met wat omgeknoopte sjaaltjes, hard door de kamer rennen op hoge hakken en een grote fantasie. Dat ze het nu koppelt aan ‘anders zijn’ en ‘op mama en papa lijken’, dát had ik niet direct zien aankomen. Hoe kan ik het best reageren? En wat betekent het, dat ze zoiets zegt? Ik leg het voor aan ontwikkelingspsychologe Rini van Dijkhuizen.

Moniek Rouweler

Een gesprek over ‘anders zijn’ gaat natuurlijk niet alleen over huidskleur en haren. Het gaat over identiteit. Een kind wil zich kunnen identificeren met zijn ouders. En dat gaat wat lastiger als het uiterlijk geen herkenning vindt in zijn ouders. Hoe zit dat? “Op de leeftijd van 3-4 leert een kind het onderscheid maken tussen zichzelf en zijn ouders”, legt Rini uit. “Daarna, als ze 4-5 jaar oud zijn, ontdekken kinderen meer en meer verschillen, zoals het verschil tussen jongens en meisjes. In die fase ontstaat bij adoptiekinderen ook het besef dat ze anders zijn dan hun adoptieouders.”

Vera

Fantasie

Een ander kenmerk van deze levensfase is, dat fantasie en werkelijkheid in elkaar overlopen. “Kinderen proberen grip te krijgen op de werkelijkheid, en gebruiken daarvoor hun verbeelding,” zegt Rini. Wij herkennen dat bij Vera. Sinds ze kan praten,

Rini van Dijkhuizen: “Naar je kind toe uitspreken dat zijn ouders bestaan en belangrijk zijn, is een van de mooiste dingen die je kunt doen als adoptieouders.”

heeft ze het al over haar ándere huis, inclusief huiskat, auto en vriendinnetjes. Soms vertelt ze me over haar ándere ouders. Dan zegt ze, enigszins verontwaardigd: ‘Dat wéét je toch wel, mam? In het Witte Huis!’ Het kan goed dat Vera, hoe klein ze ook is, diep van binnen weet dat ze ergens anders ook nog ouders heeft, denkt Rini. Haar advies: “Laat haar merken dat je het gehoord hebt, en dat er ruimte is voor haar Ghanese ouders. Je kunt bijvoorbeeld zeggen dat je dankbaar bent, dat haar moeder in Ghana haar het leven heeft geschonken.”

Naar de Afrikaanse markt

En wat doe ik met opmerkingen over de haartjes? Als ze even moppert over haar (prachtige, prachtige) krulletjes? “Dat komt doordat ze bijna niemand ziet die ook zulk haar heeft”, zegt Rini. “Ze wil zich met iemand kunnen identificeren. Laat haar daarom plaatjes zien van Afrikaanse mensen, dan ziet ze dat er heel veel

mensen zijn met hetzelfde haar. En verder: til er niet te zwaar aan. Een kind van die leeftijd zegt iets, en is een paar tellen later al weer met iets anders bezig.” Ook dát herkennen we. Sjaal om het hoofd, elastiek eromheen, en haar lange kapsel is weer klaar. Lachend speelt ze verder.

“Als hulp bij het identificeren, kun je ook op andere manieren aandacht geven aan de oorsprong van je kind”, zegt Rini. “Ik ken adoptieouders die hun kind van jongs af aan regelmatig meenamen naar een Afrikaanse markt in Amsterdam. Met de mensen, de producten en de typische geuren die daar hingen, was het kind weer even in zijn oorspronkelijke cultuur.” Oké, dus toch maar weer eens afspreken met de Afrikaanse collega van mijn man om jolof-rijst te eten. Andere adoptiekinderen zien we al regelmatig.

Niet hoeven te kiezen

Het is weliswaar fijn voor je kind om hem verbonden te laten zijn met zijn oorsprong, Rini waarschuwt er wel voor om niet te overdrijven. “Het kan ook zo zijn dat een kind opeens even niks meer wil weten van zijn geboorteland. Dit doet het om een loyaliteitsconflict te vermijden: het kind hoeft dan even niet te ‘kiezen’ tussen twee landen, en kan zich richten op de vele ontwikkelingstaken die het toch al heeft.”

Wat vindt Rini van Afrikaanse jurkjes dragen? “Tuurlijk! En je hebt vast ook Hollandse kleren in huis. Laat haar gewoon zelf kiezen. Het allermooiste is het als je kind zélf, en op zijn éigen manier onderzoek doet naar zijn herkomst.”

Rini van Dijkhuizen en haar dochtertje.

De kleur van modder

Maar wat als ze hun afkomst, of uiterlijk, soms als iets negatiefs lijken te ervaren? Zoals Vera die een keer zei: "Ik wil niet zwart zijn, dat is de kleur van varkentjes en modder. Dat is vies!" Ik als moeder ben snel bang dat ze gepest wordt. Rini ziet dat anders. "Kleine kinderen zijn heel direct en dit soort uitspraken kun je ook puur feitelijk zien: modder is zwart. Modder is vies. Verder niks. Wij als volwassenen koppelen dit aan adoptie en maken er met onze interpretatie pesten of discriminatie van."

Zelfvertrouwen

Wat kan ik de komende jaren nog verwachten? "Wanneer kinderen 10-11 jaar zijn, hebben ze grote belangstelling voor elkaar", legt Rini uit. "Een kind kan dan aan zijn vriendjes vertellen over zijn afkomst." In deze fase zijn er relatief weinig problemen.

Wel is het opletten geblazen met het zelfvertrouwen van de kinderen, zegt Rini. "Aan het eind van de basisschool zijn kinderen vooral op zoek naar goedkeuring en waardering van buitenaf. Afwijzing raakt geadopteerde kinderen extra. Diep van binnen kunnen ze het gevoel hebben: 'Ik ben al een keer afgekeurd.'"

Wordt vervolgd....

Hoe het voor pubers en jong volwassenen is om geadopteerd te zijn, daar kun je boeken over vol schrijven. Vooral als de geadopteerde zelf kinderen krijgt, komen er vaak veel vragen naar boven en kunnen heftige gevoelens opkomen. In een volgend nummer van LAVAContact laat Rini daar haar licht over schijnen.

Een laatste tip, die we ook van de Viacursus kennen, maar nooit hebben uitgevoerd: "Als een kind over zijn geboorteparenten begint, stel dan voor

Over Rini van Dijkhuizen

Rini werd in 1977 geboren in Bangladesh en werd geadopteerd toen ze 1 jaar oud was. Ze studeerde Psychologie en Religiestudies. In haar praktijk voor opvoedondersteuning kan ze deze twee studies mooi combineren. Ze werkt met familieopstellingen en video-opnamen. Rini heeft een dochtertje van drie jaar.

Meer informatie:
www.dewegverbreding.nl

om ergens – bij voorbeeld op de slaapkamer - een plekje te maken voor de ouders. Laat je kind zelf uitkiezen hoe hij of zij dat wil inrichten." ■